Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (üheksas koda)

12. november 2020*

Eelotsusetaotlus – Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 – Lennutransport – Määrus (EÜ) nr 261/2004 – Ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta – Artikli 5 lõike 1 punkt c – Artikli 7 lõige 1 – Õigus hüvitisele – Pikaajaline hilinemine sihtkohta saabumisel – Ühenduse lennuettevõtja juures broneeritud lend, mis koosneb kahest erinevate lennuettevõtjate teostatud lennust väljumisega kolmandast riigist ja sihtkohaga liikmesriigis – Esimese lennu, mida koodijagamise kokkuleppe alusel teostas kolmanda riigi lennuettevõtja, pikaajaline hilinemine – Ühenduse lennuettevõtja vastu esitatud kahju hüvitamise hagi

Kohtuasjas C-367/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Amtsgericht Hamburgi (Hamburgi esimese astme kohus, Saksamaa) 4. augusti 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. augustil 2020, menetluses

SP

versus

KLM Royal Dutch Airlines, Direktion für Deutschland,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: kohtunikud D. Šváby (ettekandja) koja presidendi ülesannetes, S. Rodin ja K. Jürimäe,

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 99 pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

määruse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT 2004, L 46, lk 1; ELT eriväljaanne 07/08, lk 10; parandus ELT 2018, L 155, lk 35), artikli 3 lõiget 5, artikli 5 lõike 1 punkte b ja c ning artikli 7 lõiget 1.

2 Taotlus on esitatud reisija SP ja lennuettevõtja KLM Royal Dutch Airlines, Direktion für Deutschland (edaspidi „KLM“) vahelises kohtuvaidluses viimase keeldumise üle maksta hüvitist reisijale, kelle ümberistumisega lend saabumisel oluliselt hilines.

Õiguslik raamistik

3 Määruse nr 261/2004 põhjenduses 1 on märgitud:

„Õhutranspordi valdkonnas ühenduse võetava meetme eesmärk on muu hulgas tagada reisijate kaitstuse kõrge tase. Peale selle tuleks täielikult võtta arvesse kõiki tarbijakaitse üldisi nõudeid.“

4 Määruse artikli 2 punktides b ja c on sätestatud:

„Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

b) *tegutsev lennuettevõtja* – lennuettevõtja, kes teostab või kavatseb teostada lennu reisijaga sõlmitud lepingu alusel või sellise teise füüsilise või juriidilise isiku nimel, kes on sõlminud reisijaga lepingu;

c) *ühenduse lennuettevõtja* – lennuettevõtja, kellel on kehtiv lennutegevusluba, mille on välja andnud liikmesriik vastavalt nõukogu 23. juuli 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2407/92 (lennuettevõtjatele lennutegevuslubade väljaandmise kohta) sätetele ([EÜT 1992, L 240, lk 1; ELT eriväljaanne 06/02, lk 3])“.

5 Selle määruse artikli 3 „Kohaldamisala“ lõigetes 1 ja 5 on ette nähtud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse

[…]

b) reisijate suhtes, kes lendavad kolmanda riigi lennujaamast asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluva liikmesriigi territooriumi lennujaama, ning kui sellistele reisijatele ei ole antud hüvitust või makstud kompensatsiooni ning kui nad pole saanud abi selles kolmandas riigis, kui asjaomast lendu opereeriv lennuettevõtja on ühenduse ettevõtja.

[…]

5. Seda määrust kohaldatakse mis tahes lennuettevõtja suhtes, kes korraldab lõigetes 1 ja 2 osutatud reisijatele reise. Kui tegutsev lennuettevõtja, kes ei ole sõlminud reisijaga lepingut, täidab käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi, käsitatakse seda ettevõtjat tegutsevana selle isiku nimel, kes on kõnealuse reisijaga lepingu sõlminud.“

6 Nimetatud määruse artikli 5 lõike 1 punktis c on ette nähtud:

„Lennu tühistamise korral:

[…]

c) on asjaomastel reisijatel õigus saada tegutsevalt lennuettevõtjalt hüvitist vastavalt artiklile 7, välja arvatud juhul, kui
   i) neid on tühistamisest teavitatud vähemalt kaks nädalat enne kavandatud väljumisaega; või
   ii) neid on teavitatud tühistamisest kahe nädala ja seitsme päeva vahel enne kavandatud väljumisaega ning neile on pakutud võimalust teekonda muuta, mis võimaldab neil välja lennata mitte rohkem kui kaks tundi enne kavandatud väljumisaega ja jõuda lõppsihtkohta hiljemalt neli tundi pärast kavandatud saabumisaega; või
   iii) neid on teavitatud tühistamisest vähem kui seitse päeva enne kavandatud väljumisaega ning neile on pakutud võimalust teekonda muuta, mis võimaldab neil välja lennata mitte rohkem kui üks tund enne kavandatud väljumisaega ja jõuda lõppsihtkohta hiljemalt kaks tundi pärast kavandatud saabumisaega.“

7 Määruse nr 261/2004 artikli 7 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui osutatakse käesolevale artiklile, saavad reisijad hüvitist kuni:

[…]

c) 600 euro ulatuses kõikide muude kui punktides a või b nimetatud lendude puhul.

[…]“.

8 Määruse artiklis 13 on sätestatud:

„Kui tegutsev lennuettevõtja maksab hüvitist või täidab muid käesoleva määruse kohaseid kohustusi, ei või käesoleva määruse sätteid tõlgendada nii, et see kitsendaks õigust taotleda vastavalt kohaldatavale õigusele hüvitist mis tahes isikult, sealhulgas kolmandatelt isikutelt. Eelkõige ei piira käesolev määrus mingil moel tegutseva lennuettevõtja õigust taotleda hüvitist reisikorraldajalt või muult isikult, kellega tegutsev lennuettevõtja on sõlminud lepingu. Samamoodi ei tohi käesoleva määruse sätteid tõlgendada nii, et see kitsendaks reisikorraldaja või kolmanda isiku (muu kui reisija) õigust taotleda tegutsevalt lennuettevõtjalt vastavalt kohaldatavatele asjakohastele õigusaktidele hüvitist, kui tegutsev lennuettevõtja on sellise reisikorraldaja või kolmanda isikuga sõlminud lepingu.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

9 SP tegi broneeringu, mis kinnitati 8. juunil 2019 kavandatud lennule New Yorgist (USA) Amsterdami (Madalmaad) kaudu Hamburgi (Saksamaa).

10 Sellel ümberistumisega lennul, mille kohta oli tehtud ühtne broneering KLMi juures, kes on „ühenduse lennuettevõtja“ määruse nr 261/2004 artikli 2 punkti c tähenduses, hilines New Yorgi ja Amsterdami vaheline lend, mida koodijagamise kokkuleppe alusel teostas kolmandas riigis asuv lennuettevõtja Delta Airlines, sihtkohta saabumisel pikaajaliselt, mistõttu asjaomastele reisijatele ei olnud võimalik tagada Amsterdami ja Hamburgi vahelise lennuga kavandatud jätkulendu, mille tõttu jõudis SP sihtkohta rohkem kui kolm tundi hiljem.

11 Kuna KLM keeldus SP-le määruse nr 261/2004 artikli 7 lõike 1 punktis c ette nähtud hüvitist maksmast, pöördus viimane eelotsusetaotluse esitanud kohtu – Amtsgericht Hamburgi (Hamburgi esimese astme kohus, Saksamaa) poole.

12 Kuna Amtsgericht Hamburgil (Hamburgi esimese astme kohus) oli kahtlusi seoses määruse nr 261/2004 kohaldatavusega asjaomase lennu suhtes, hoolimata tõlgendusest, mille Euroopa Kohus andis 11. juuli 2019. aasta kohtuotsuses České aerolinie (C-502/18, EU:C:2019:604), otsustas Amtsgericht Hamburg (Hamburgi esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punkti c ja artikli 7 lõiget 1 koostoimes artikli 3 lõikega 5 tuleb tõlgendada nii, et kui tegemist on ümberistumisega lennuga, mis koosneb kahest lennust ja mille kohta on tehtud ühtne broneering ning mis väljub kõikidest liikmesriikidest väljaspool (kolmandas riigis) asuvast lennujaamast ja suundub sihtkohta liikmesriigis asuvas lennujaamas muu [liikmesriigi] lennujaama kaudu, võib reisija, kes hilines oma lõppsihtkohta kolm tundi või rohkem seetõttu, et hilines esimene lend, mida koodijagamise kokkuleppe alusel teostas kolmandas riigis asuv lennuettevõtja, esitada selle määruse alusel kahju hüvitamise hagi ühenduse lennuettevõtja vastu, kelle juures lend tervikuna broneeriti ja kes teostas ainult lennu teise osa?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

13 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 99 kohaselt võib Euroopa Kohus igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega, kui küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust.

14 Kuna käesolevas asjas on see nii, siis tuleb seda sätet kohaldada.

15 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punkti c ja artikli 7 lõiget 1 koostoimes selle määruse artikli 3 lõike 1 punktiga b ja lõikega 5 tuleb tõlgendada nii, et kui tegemist on ümberistumisega lennuga, mis koosneb kahest lennust ja mille kohta on tehtud ühtne broneering ning mis väljub kolmandas riigis asuvast lennujaamast ja suundub sihtkohta liikmesriigis asuvas lennujaamas muu liikmesriigi lennujaama kaudu, võib reisija, kes hilines oma lõppsihtkohta kolm tundi või rohkem seetõttu, et hilines esimene lend, mida koodijagamise kokkuleppe alusel teostas kolmandas riigis asuv lennuettevõtja, esitada selle määruse alusel kahju hüvitamise hagi ühenduse lennuettevõtja vastu, kes teostas teise lennu.

16 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb esiteks kindlaks teha, kas määrus nr 261/2004 on niisuguse lennu suhtes kohaldatav.

17 Vastavalt määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 1 punktile b kohaldatakse seda määrust eelkõige reisijate suhtes, kes lendavad kolmanda riigi lennujaamast EL toimimise lepingu kohaldamisalasse kuuluva liikmesriigi territooriumi lennujaama, ning kui sellistele reisijatele ei ole antud hüvitist või makstud kompensatsiooni ning kui nad pole saanud abi selles kolmandas riigis, kui asjaomast lendu teostav lennuettevõtja on ühenduse ettevõtja.

18 Sellest tuleneb, et määruse nr 261/2004 kohaldamine niisuguses olukorras, nagu on ette nähtud selles sättes, eeldab, et täidetud on kolm tingimust: esiteks peab tegemist olema lennuga, mis väljub kolmanda riigi lennujaamast liikmesriigi territooriumil asuvasse lennujaama, teiseks peab seda lendu teostama ühenduse tegutsev lennuettevõtja, st selle määruse artikli 2 punkti c kohaselt lennuettevõtja, kellel on liikmesriigi väljastatud kehtiv lennutegevusluba, ja kolmandaks ei ole asjaomasele reisijale antud hüvitist või makstud kompensatsiooni ning ta pole saanud abi selles kolmandas riigis, kust lend väljus (vt selle kohta 11. juuni 2020. aasta kohtuotsus Transportes Aéreos Portugueses, C-74/19, EU:C:2020:460, punkt 33).

19 Mis puudutab neist tingimustest esimest, siis on Euroopa Kohus täpsustanud, et ühe või mitme ümberistumisega lend, mille kohta on tehtud ühtne broneering, kujutab endast määruses nr 261/2004 ette nähtud reisijatele hüvitise saamise õiguse seisukohalt ühte tervikut, mis tähendab, et selle määruse

kohaldatavust hinnatakse lähtuvalt sellise lennu esimesest väljumiskohast ja lõppsihtkohast (11. juuli 2019. aasta kohtuotsus České aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).

20 Seega tuleb niisugust ümberistumisega lendu, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohta eelotsusetaotluse esitanud kohus on tuvastanud, et selle kohta oli tehtud ühtne broneering ning see väljus New Yorgist lõppsihtkohaga Hamburgis, pidada kolmanda riigi lennujaamast väljuvaks lennuks sihtkohaga liikmesriigi lennujaamas.

21 Mis puudutab käesoleva kohtumääruse punktis 18 nimetatud teist tingimust, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et määruse nr 261/2004 artikli 2 punkti b tähenduses „tegutseva lennuettevõtjana“ määratlemine eeldab esiteks asjaomase lennu teostamist ja teiseks reisijaga sõlmitud lepingu olemasolu (11. juuli 2019. aasta kohtuotsus České aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

22 Seda silmas pidades märkis ta eelkõige, et selle määratluse alla kuulub lennuettevõtja, kes nagu KLM põhikohtuasjas, teostab asjaomase reisijaga sõlmitud veolepingu raames ühe lennu sellest ümberistumisega lennust (vt selle kohta 11. juuli 2019. aasta kohtuotsus České aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, punktid 24 ja 25).

23 Järelikult tuleb ümberistumisega lendu, millest ühe lennu teostab niisugune lennuettevõtja nagu KLM, kelle puhul on tõendatud, et tal on liikmesriigi väljastatud kehtiv lennutegevusluba, pidada ühenduse tegutseva lennuettevõtja teostatud lennuks määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses, olenemata asjaolust, et ümberistumisega lendu teostas osaliselt ka ühenduseväline lennuettevõtja.

24 Mis puudutab käesoleva kohtumääruse punktis 18 nimetatud kolmandat tingimust, siis eelotsusetaotlusest ei nähtu kuidagi, et asjaomane reisija oleks USAs saanud hüvitist või kompensatsiooni ja abi.

25 Seega, välja arvatud juhul, kui asjaomane reisija on saanud USAs hüvitist või kompensatsiooni ja abi – mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus –, kuulub ümberistumisega lend, mis väljub kolmanda riigi territooriumil asuvast lennujaamast liikmesriigi territooriumil asuvasse lennujaama ja mida osaliselt teostab ühenduse tegutsev lennuettevõtja määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses, käesoleval juhul KLM, selle määruse kohaldamisalasse.

26 Seega tuleb teiseks kindlaks teha, kas sellise ümberistumisega lennu, mille kohta on tehtud ühtne broneering ja mis hilines lõppsihtkohta kolm tundi või rohkem, reisija võib esitada oma nõude määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punktis c ja artikli 7 lõikes 1 ette nähtud hüvitise saamiseks mis tahes lennuettevõtja vastu, kes seda lendu teostas, sealhulgas tegutseva lennuettevõtja vastu, kellega reisija oli sõlminud veolepingu, kuid kelle lend ei põhjustanud seda hilinemist.

27 Sellega seoses tuleb märkida, et hilinenud lendude reisijad võivad tugineda õigusele saada hüvitist, mis on ette nähtud määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punktis c koostoimes selle määruse artikli 7 lõikega 1, kui nad lõppsihtkohta jõudmisel kaotavad aega kolm tundi või rohkem (vt selle kohta 19. novembri 2009. aasta kohtuotsus Sturgeon jt, C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, punkt 61, ning 23. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus Nelson jt, C-581/10 ja C-629/10, EU:C:2012:657, punkt 37).

28 Mis puudutab küsimust, kes on kohustatud maksma hüvitist, kui ümberistumisega lend saabumisel pikaajaliselt hilineb nagu põhikohtuasjas, siis on Euroopa Kohus täpsustanud, et seda hüvitist on kohustatud maksma iga tegutsev lennuettevõtja, kes osaleb sellest ümberistumisega lennust vähemalt ühe lennu teostamisel, olenemata sellest, kas tema teostatud lend põhjustas reisija pikaajalise hilinemise lõppsihtkohta või mitte (vt selle kohta 11. juuli 2019. aasta kohtuotsus České aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, punktid 20–26).

29 Sellega seoses märkis Euroopa Kohus kõigepealt, et ühe või mitme ümberistumisega lende, mille kohta on tehtud ühtne broneering, tuleb käsitada ühe tervikuna, nagu on märgitud ka käesoleva kohtumääruse punktis 19, mis tähendab, et niisuguste lendude puhul ei saa teise lennu teostanud tegutsev lennuettevõtja vabandada end välja sellega, et teine lennuettevõtja teostas eelmist lendu halvasti (vt selle kohta 11. juuli 2019. aasta kohtuotsus České aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, punkt 27).

30 Euroopa Kohus märkis seejärel, et määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 5 teises lauses on täpsustatud, et kui tegutsev lennuettevõtja, kes ei ole sõlminud reisijaga lepingut, täidab käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi, käsitatakse seda ettevõtjat tegutsevana selle isiku nimel, kes on kõnealuse reisijaga lepingu sõlminud. Seega niisuguses olukorras, kus ümberistumisega lennul, mis koosneb kahest lennust ja mille kohta on tehtud ühtne broneering, teostab koodijagamise kokkuleppe alusel esimese lennu muu tegutsev lennuettevõtja kui see, kes sõlmis nimetatud reisijaga veolepingu ja teostas teise lennu, jääb see viimane lennuettevõtja sama reisijaga lepinguliselt seotuks ka esimese lennu puhul (vt selle kohta 11. juuli 2019. aasta kohtuotsus České aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, punktid 28 ja 29).

31 Euroopa Kohus märkis lisaks, et seda lahendust kinnitab eesmärk tagada reisijate kaitstuse kõrge tase, mis on kirjas määruse nr 261/2004 põhjenduses 1, tagamaks, et transporditud reisijad saavad hüvitist tegutsevalt lennuettevõtjalt, kellega nad on sõlminud lepingu, ilma et neil tuleks arvestada kokkuleppeid, mida see ettevõtja on enda müüdud ümberistumisega lennu teiste lendude korraldamiseks sõlminud (vt selle kohta 11. juuli 2019. aasta kohtuotsus České aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, punkt 30).

32 Lõpuks märkis Euroopa Kohus, et määruse nr 261/2004 artikli 13 kohaselt asjaolu, et tegutsev lennuettevõtja on täitnud sellest määrusest tulenevad kohustused, ei mõjuta tema õigust taotleda kohaldatava riigisisese õiguse alusel hüvitist selle transpordiettevõtja kohustuste täitmata jätmise põhjustanud mis tahes isikult, sealhulgas kolmandatelt isikutelt, mis võimaldab ümberistumisega lennu puhul, mille kohta on tehtud ühtne broneering ning mida teostati koodijagamise kokkuleppe alusel, tegutseval lennuettevõtjal, kes maksis määruses nr 261/2004 ette nähtud hüvitise ära niisuguse lennu pikaajalise hilinemise eest, mida ta ise ei põhjustanud, esitada nõue selle hilinemise eest vastutava tegutseva lennuettevõtja vastu, et saada selle finantskoormuse eest hüvitist (11. juuli 2019. aasta kohtuotsus České aerolinie, C-502/18, EU:C:2019:604, punktid 31 ja 32).

33 Eeltoodut arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punkti c ja artikli 7 lõiget 1 koostoimes selle määruse artikli 3 lõike 1 punktiga b ja lõikega 5 tuleb tõlgendada nii, et kui tegemist on ümberistumisega lennuga, mis koosneb kahest lennust ja mille kohta on tehtud ühtne broneering ning mis väljub kolmandas riigis asuvast lennujaamast ja suundub sihtkohta liikmesriigis asuvas lennujaamas muu liikmesriigi lennujaama kaudu, võib reisija, kes hilines oma lõppsihtkohta kolm tundi või rohkem seetõttu, et hilines esimene lend, mida koodijagamise kokkuleppe alusel teostas kolmandas riigis asuv lennuettevõtja, esitada selle määruse alusel kahju hüvitamise hagi ühenduse lennuettevõtja vastu, kes teostas teise lennu.

Kohtukulud

34 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus

(EMÜ) nr 295/91, artikli 5 lõike 1 punkti c ja artikli 7 lõiget 1 koostoimes selle määruse artikli 3 lõike 1 punktiga b ja lõikega 5 tuleb tõlgendada nii, et kui tegemist on ümberistumisega lennuga, mis koosneb kahest lennust ja mille kohta on tehtud ühtne broneering ning mis väljub kolmandas riigis asuvast lennujaamast ja suundub sihtkohta liikmesriigis asuvas lennujaamas muu liikmesriigi lennujaama kaudu, võib reisija, kes hilines oma lõppsihtkohta kolm tundi või rohkem seetõttu, et hilines esimene lend, mida koodijagamise kokkuleppe alusel teostas kolmandas riigis asuv lennuettevõtja, esitada selle määruse alusel kahju hüvitamise hagi ühenduse lennuettevõtja vastu, kes teostas teise lennu.

Allkirjad